

Skellefteå
kommun

Kortversion av **Dagvattenstrategi**

I detta dokument finns den viktigaste informationen samlad från Skellefteå kommuns Dagvattenstrategi, antagen 2014 och reviderad 2016

Kortversion av Dagvattenstrategi

Framsynthet

I och med att samhället byggs ut med tätare bebyggelse ökar andel hårdgjorda ytor där vattnet inte kan infiltreras och renas. Detta i kombination med ett förändrat klimat med ökad nederbörd ökar risken för översvämningar och andra konsekvenser som följd. Detta dokument vänder sig till fastighetsägare, verksamhetsutövare och byggherrar. För mer utförlig information hänvisas till den fullständiga versionen av Skellefteå kommuns dagvattenstrategi.

”Målsättningen för framtidens dagvattenhantering är att undvika allvarliga översvämningar och minska föroreningspåverkan i såväl ytvatten som grundvatten.”

Vad är dagvatten?

Dagvatten består av nederbördsvattnet, i form av regn eller avsmält snö, spolvatten eller framträngande grundvatten som tillfälligt rinner av hårdgjorda ytor såsom asfalterade vägar, hustak, byggnadsfasader eller fordon. Det handlar alltså om tillfälligt förkommande vatten avrinnande på mark som inte är täckt av vatten i normala fall, framförallt inom tätbebyggelse och på större vägar utanför tätbebyggda områden.

Vilken påverkan dagvatten har på recipienten* beror, förutom på dagvattnets innehåll av föroreningar, även på recipientens egenskaper och på tillrinningsområdets markanvändning.

En viktig orsak till dagvattenproblematiken är exploatering av mark. På naturliga marker, utan hårdgjorda ytor, kan vattnet renas genom att infiltrera ned genom jordlagren. När städer och vägar byggs minskar de gröna ytorna som kan sköta denna naturliga reningsprocess.

Hållbar dagvattenhantering

Lokalt omhändertagande** av dagvatten ska vara det första alternativet vid planering och exploatering inom Skellefteå kommun. Flödet kan då också utjämnas vilket ger minskade risker för skadliga översvämningar. Om lokalt omhändertagande inte är möjligt, inte räcker till eller av andra orsaker är olämpligt ska dagvattnet ledas till en lämplig plats för omhändertagande via exempelvis dammar där föroreningar då kan tas omhand.

Dagvattenledning direkt till recipient får endast användas när alla andra alternativ och recipientens påverkan är utredd. Dagvattnet kan i vissa fall behöva renas.

1. Lokalt omhändertagande
2. Omhändertagande på annan plats
3. Direkt till recipient

* En recipient är en mottagare av dagvatten t.ex. bäckar, åar, sjöar, älvar och grundvatten.

** Lokalt omhändertagande av dagvatten innebär att dagvattnet hanteras inom det område där det bildats, t.ex. öppna diken och genomsläppliga ytor.

Byggherrens ansvar

Vid byggprojekt är det byggherren som är ansvarig för att dagvattnet (även snö) omhändertas på det sätt som anges i lagstiftningen, planer och kommunens dagvattenstrategi. Byggherren ska utreda hur dagvatten ska hanteras och ge förslag på åtgärder. Om dagvattnet ska avledas till den allmänna VA-anläggningen ska kontakt tas med huvudmannen. Om det i stället avleds direkt till recipient ska kontakt tas med Samhällsbyggnad miljö. Detsamma gäller för de verksamheter som kan medföra utsläpp av föroreningar till dagvattnet.

I första hand ska lokalt omhändertagande av dagvatten eller öppen dagvattenhantering användas.

I andra hand ska samordning av dagvattenhantering i form av dammar, våtmarker med mera diskuteras med kommunen.

I tredje och sista hand ska avledning till ledningsnätet användas.

Fastighetsägare och verksamhetsutövarens ansvar

Enskilda fastighetsägare är ansvariga för hantering av dagvattnet inom den egna fastigheten enligt lagstiftning, planer och kommunens dagvattenstrategi. Vid förändringar ska förhållandena på platsen beaktas. Vattenvägar och flöden får inte skadas eller ändras så att olägenheter uppkommer för angränsande fastigheter. Detta gäller även hantering och uppläggning av snö. Den som bedriver någon form av verksamhet är ansvarig för att det inte släpps ut mer än obetydliga mängder föroreningar till dagvattnet.

Planera för dagvattenhantering på den egna marken i första hand.

I andra hand ska kommunen kontaktas för samordning av dagvattenhanteringen i form av dammar, våtmarker eller andra öppna lösningar.

I tredje och sista hand ska avledning till ledningsnätet användas.

Vid gödsling av allmän mark och användning av andra kemiska produkter ska det alternativ som påverkar miljön minst användas. Väl fungerande underhållsrutiner för tömning av dagvattenbrunnar och gatusopning ska finnas.

Användningsområden

Vid planering av nya områden finns goda möjligheter att göra rätt från början. Genom att ta med dagvattenfrågan tidigt i planprocessen skapas möjlighet att bedöma på vilket sätt dagvattnet bäst tas omhand.

I befintliga områden som ska exploateras ytterligare är grundsynen att den hårdgjorda ytan inte ska öka, detta kan exempelvis ske genom gröna tak och att undvika hårdgjorda ytor. Eventuellt förlorade genomsläppliga ytor ska i största möjliga mån kompenseras inom närområdet. Med närområde menas område med avrinning till samma recipient. Undantag kan göras i de fall den hårdgjorda ytan eller dess användningsområde inte påverkar miljön negativt i fråga om risk för föroreningar i dagvattnet eller översvämningar. Områden som tidigare har drabbats av skadliga översvämningar eller där risk för detta finns ska skyddas från ytterligare belastning.

Dagvatten berörs av många olika lagstiftningar bland annat plan- och bygglagen, lagen om allmänna vattentjänster, Vattendirektivet och miljöbalken.

Riktvärden

I dagsläget finns det inga nationellt fastslagna riktvärden för föroreningshalter i dagvatten. Ibland kan det dock finnas ett behov av riktvärden, därför har Skellefteå kommun tagit fram egna riktvärden. Riktvärdena ska användas som ett underlag för att utreda åtgärdsbehov t.ex. för planerad verksamhet, exploatering, för kommande anläggningar eller för kontroll av utförda åtgärder. Vissa befintliga områden kan vara aktuella att utreda med riktvärden när man t.ex. gör en översyn av åtgärdsbehoven för ett avrinningsområde. Då är det viktigt att sätta in åtgärder där det bäst behövs med hänsyn till recipienterna och föroreningsbelastningen till dessa. Riktvärdena ska ses och användas som ett verktyg för att ställa krav på olika sorters verksamhetsutövare, från den enskilda fastighetsägaren till VA-huvudmannen.

Oljeavskiljare

Dagvatten som innehåller mer än obetydliga mängder olja behöver renas och metaller kan behöva avskiljas. Det finns riktlinjer för oljeavskiljning i Skellefteå kommun.

Mål för dagvattenhantering

Genom att aktivt arbeta med dagvattenfrågorna eftersträvas långsiktiga och hållbara dagvattenlösningar. Målen innebär att åtgärder måste sättas in längs hela dagvattenkedjan från det att regnet träffar mark tills vattnet når recipient.

- Tillförsel av föroreningar till dagvattensystem begränsas.
- Recipients kemiska och ekologiska status blir inte sämre på grund av dagvattnet.
- Dagvatten tas om hand så nära källan som möjligt.
- Dagvattensystemet är utformat så att skadlig uppdämning undviks vid kraftiga regn.
- Mängden dagvatten i spillvattenledningar och avloppsreningsverk minimeras.
- Den naturliga grundvattenbildningen påverkas inte negativt av dagvattnet.
- Dagvatten nyttjas som en positiv resurs i stadsbyggandet till exempel för att höja naturvärden och biologisk mångfald, göra områden estetiskt tilltalande och skapa möjlighet till förströelse och lek.
- Vid beslut om hantering av dagvatten tas hänsyn till konsekvenserna av framtidens klimatförändringar.

Bedömning av recipienter

I Skellefteå kommun finns det flera olika typer av recipienter som tar emot dagvatten – bäckar, åar, sjöar och älvar. Även grundvatten räknas som en recipient om dagvatten infiltrerar i marken. I vissa fall leds dagvatten till avloppsreningsverk.

Dagvattensystemets utformning

Dagvattensystemet ska utformas så att skadlig uppdämning undviks vid kraftiga regn, vilket kan ske genom avledning i öppna avrinningsstråk eller flacka diken. Genom öppen avledning blir dagvattenavrinningen trögare vilket kan minska risken för översvämningar och bidrar till en jämnare belastning på recipienten. Diken och översilningsytor i direkt anslutning till gator och vägar har förmåga att såväl rena som fördröja dagvattnet. Reningen sker genom att föroreningar fastläggs i marken, bryts ned i matjordsskiktet eller tas upp av växligheten. Det material som tas upp vid dikesrensning av trafikerade vägar bör betraktas som förorenat.

Nya dagvattensystem bör på ett naturligt sätt integreras i parker och rekreationsområden. Det går att skapa trivsamma och estetiskt tilltalande miljöer om dagvatten samlas upp på ytan. Det kan utgöra ett positivt inslag i stadsbilden samtidigt som det skapar förutsättningar för en ökad biologisk mångfald.

Tips och råd

I Svenskt Vattens publikation P105 Hållbar dag- och dränvattenhantering finns utförliga råd som kan användas vid planering och utformning. Även publikation P104 Nederbördsdata vid dimensionering och analys av avloppssystem kan vara till stöd i utformningen av dagvattenanläggningar.